

Byggdamm vid mark-, bygg- och reparationsarbeten utomhus och inomhus

Innehåll

Bakgrund	1
Utomhusarbeten	2
Ställningstaganden vid riskbedömning	2
Vårdhygieniska risker vid byggarbete inomhus	3
Beakta följande i samband med riskbedömning	3
Särskilt känsliga patienter	3
Känslig utrustning och material	4
Hygienklasser	4
Dammbildande arbeten	4
Takarbete	4
Rivning, bilning- och slipningsarbeten	5
Arbeten som påverkar ventilationskanaler	5
Fönsterputsning i vårdlokaler	5
Hygienklass 1	5
Hygienklass 2	5
Hygienklass 3	5
Skyddsåtgärder	5
Roller och ansvar	6
Dokumenthistorik	6

Bakgrund

I samband med rivnings- och markarbeten utomhus och ombyggnationer eller reparationsarbeten inomhus på avdelningar och i korridorer, t ex vid innertaksarbeten, frigörs byggdamm. Byggdamm kan innehålla bakterier och mögelsporer som för de allra flesta är ofarliga. Patienter med nedsatt immunförsvar riskerar att drabbas av

svårbehandlade och livshotande invasiva infektioner orsakade av exempelvis av Bacillus och Aspergillus.

Om någon uppmärksammar ett pågående byggarbete som innebär en uppenbar fara för patientsäkerheten kontakta ansvarig projektledare eller driftcentralen, tel 15000.

Utomhusarbeten

Vid utomhusarbeten ska projektledare i god tid före byggnation kontakta Driftcentralen tel 15000. Projektledare begär kontakt med tillgänglig person i driftledning för överlämning av underlag gällande kommande arbete. Driften tar ställning till om planerat arbete innebär en ökad risk för dammbelastning i närliggande vårdlokaler.

Driftens bedömning görs bland annat utifrån följande kriterier:

- Arbetets omfattning.
- Årstid.
- Närliggande byggnaders status avseende ventilationsintag, fönsters täthet mm.
- Huvudsaklig vindriktning.

Driften kan utifrån ovanstående bedömning ange åtgärder som krävs för att minimera risker. Åtgärder som kan vara aktuella kan exempelvis vara:

- Justering av ventilation i intilliggande byggnader.
- Vattning i samband med grävarbete. (Om grävområdet ligger inom inre vattenskyddsområde måste en riskanalys göras innan rekommendation om vattning!)
- Åtgärder av transportväg för byggtrafik.

I de fall där driften bedömer att risk kvarstår trots åtgärder ska chefsläkare kontaktas för ställningstagande till riskbedömning för aktuell verksamhet:

- Chefsläkare leder riskbedömningen och sammankallar relevanta funktioner inklusive chefer, driftledning och Vårdhygien.

Riskbedömningen ska innehålla:

- Beskrivning av risker för byggdamm baserat på ingreppets storlek, duration, årstid, lokalisation i förhållande till patientverksamhet och exponerad patientpopulation mm.
- Beskrivning av åtgärder för att minska de identifierade riskerna.
- En tydlig ansvarsfördelning och tidsättning av åtgärderna.
- När vidtagna åtgärder kan avslutas görs detta efter beslut av chefsläkare. Chefsläkare inhämtar vid behov beslutsunderlag från driften.

Ställningstaganden vid riskbedömning

Gäller:

- Ställningstagande till filterstatus på luftintag och om tätare filter behöver monteras in.
- Bedömning av luftintagens placering i förhållande till operationslokaler, förrådsutrymmen eller andra lokaler känsliga för byggdamm och om åtgärder behöver vidtas.
- Ställningstagande till om fönster behöver tejpas beroende på fönsters lokalisation och täthet.
- Ställningstagande till påminnelse om att avstå vädring med öppna dörrar och fönster
- Ett minimalt användande av balkonger kan rekommenderas i byggnader med ökad dammbelastning. Patienter avråds från att gå ut på balkongerna. Personal kan besöka balkonger och uteplatser om de regelbundet städas. Rutin för daglig städning av balkong och uteplats avseende stolar, bord, golv ska finnas.
- Verksamhetschef alternativt avdelningschef avgör om det behövs extra städning i korridorer eller i vårdrum.
- När entreér är i närheten av arbetsområdet görs bedömning om extra golvmattor för att torka av skor på behövs
- Bör personal om möjligt använda kulvert eller andra inomhuspassager mellan enheter?

En utförlig förteckning på skyddsåtgärder som kan vara aktuella återfinns i dokumentet [Bygghälsa och Vårdhygien, \(sfvh.se\)\(pdf\)](#).

Vårdhygieniska risker vid byggarbete inomhus

Vid inomhusarbeten där patienter eller medicinskt teknisk utrustning kan exponeras för damm kontaktar projektledare/utförare ansvarig chef och de gör tillsammans en bedömning. Ställningstagande görs till vilka skyddsåtgärder som behöver vidtas och vilken planering som krävs. Vid behov skickas kallelser för riskbedömning. Kom ihåg att kalla Vårdhygien i god tid via mejl vardhygien@regionuppsala.se. Driften ska meddelas för kännedom till driftledning via mejl driftcentral.lsu@regionuppsala.se.

Beakta följande i samband med riskbedömning

Särskilt känsliga patienter

Risken för patienter kan variera beroende på immunstatus. Till särskilt infektionskänsliga patienter räknas exempelvis

- patienter med $< 0,5 \times 10^9/L$ neutrofila granulocyter.
- patienter med kroniska lungsjukdomar
- patienter som vårdas inom intensivvård och transplantationsavdelning

- nyopererade patienter som inte har fullständigt täckta sårtytor eller öppen sårhåla

Känslig utrustning och material

Medicinskteknisk utrustning och sterilt material måste skyddas och får inte utsättas för damm.

Hygienklasser

Hygienklasser kan ge en vägledning när nivån av skyddsåtgärder beslutas.

Hygienklass 1:

Exempelvis väntrum, dagrum, hissar, korridorer, kulvertar, allmänna toaletter, personalutrymmen och samtalsrum.

Hygienklass 2:

Vårdrum, behandlingsrum, undersökningsrum, laboratorier, avdelnings-/patientkök, desinfektionsrum, toalett- och hygienrum inom vårdlokal.

Hygienklass 3:

Lokaler med särskilda hygienkrav t.ex. operationsavdelning, operationsrum utanför operationsavdelning, sterilteknisk enhet, dialysenhet, endoskopienhet, intensivvårdsavdelning inklusive neonatalvård, interventionslab, infektionsavdelning, vårdrum för särskilt infektionskänsliga patienter.

Dammbildande arbeten

Takarbete

Vid takarbete där undertaksplattor behöver tas bort kan olika skyddsåtgärder krävas beroende på lokalens hygienklass. Undertaksplattor ska alltid sättas tillbaka så snart som möjligt.

Hygienklass 1:

Enstaka undertaksplattor kan tas bort utan att det krävs särskilda skyddsåtgärder. Om ett större antal plattor behöver tas bort kan det krävas skyddsåtgärder. Behovet av skyddsåtgärder ökar när åtgärder sker nära vårdverksamhet och patientflöden.

Hygienklass 2:

Enstaka undertaksplattor kan vanligen tas bort under förutsättning att det inte sker i nära anslutning till patient eller känslig utrustning och material. Om ett större antal plattor ska tas bort krävs alltid skyddsåtgärder.

Hygienklass 3:

Kräver skyddsåtgärder. Riskbedömning är ofta nödvändig.

Obs! För särskilt infektiöskänslig patient/patientgrupp kan det krävas en särskild riskbedömning oavsett lokalens hygienklass.

Rivning, bilning- och slipningsarbeten

Riskbedömning ska göras vid arbete i vårdlokaler med hygienklass 1-3. [Flera skyddsåtgärder](#) och ofta fullständig avskärmning är nödvändigt.

Arbeten som påverkar ventilationskanaler

Arbete som berör ventilationskanaler i anslutning till vårdlokaler innebär en risk för spridning av damm- och mögelsporer. Ingrepp i ventilationssystem kan även påverka lokaler som inte är involverade i själva byggarbetsplatsen. Beroende av ventilationssystemets utformning och typ av åtgärd kan olika grader av skyddsåtgärder vara nödvändiga, ofta behövs riskbedömning. Se [Bygghälsa och Vårdhygien sidan 36](#).

Fönsterputsning i vårdlokaler

När fönster måste öppnas i samband med fönsterputsning kan detta innebära en risk för infektiöskänsliga patienter.

Öppning av fönster kan ge konsekvenser som exempelvis ökad dammbelastning från utomhusmiljön, kontaminerad inomhusmiljö och påverkan av ventilationens funktion.

Hygienklass 1

Kräver inga skyddsåtgärder.

Hygienklass 2

Kan kräva skyddsåtgärder. Kontakt med ansvarig chef innan arbetet påbörjas. Chef gör bedömning om det finns risker för särskilt infektiöskänsliga patienter och eventuell risk för utrustning och material.

Hygienklass 3

Kräver alltid skyddsåtgärder. Kontakt med ansvarig chef, planering med god framförhållning och riskbedömning ska ske.

Skyddsåtgärder

Skyddsåtgärder i detta dokument avser åtgärder som syftar till att minska risken för att patienter och känslig utrustning exponeras för damm.

Exempel på skyddsåtgärder:

- Byggsopor ska transporteras i täckta kärl. Välj lämpligast transportväg. Avdela vid behov hiss som enbart används som byggtransport.

- Inplastning av arbetsområde ska ske på ett sådant sätt så damm inte sprids till omkringliggande vårdlokaler. Klistermattor vid ingång till arbetsområde kan vara lämpligt.
- Säkerställ att damm inte sprids via förbindelse med andra vårdlokaler ovan undertak eller via ventilationssystem.
- Flytta eller täck över känslig utrustning och material.
- Extra städning kan behövas i lokaler där arbete pågår samt efter avslutat arbete.
- Dammsugning ovanför undertak, inplastning av arbetsområde och att hålla dörrar stängda kan vara aktuella skyddsåtgärder i samband med takarbete.
- Använd utrustning som minskar dammspridning.
- Om möjligt kan arbetet förläggas under produktionsstopp eller semesterperiod.
- Om det finns behov att leda om befintliga patient och personalflöden kan tillfälliga alternativa transportvägar väljas.

För mer information, se Bygghälsa och vårdhygien sidan 9 -12.

Roller och ansvar

Chefsläkarens ansvar är att sammankalla till och leda riskbedömningen.

Projektledarens ansvar är att tillse att en riskbedömning genomförs och att skyddsåtgärder vidtas.

Driftens ansvar är att göra första bedömning vid byggarbete utomhus och vid behov rapportera till chefsläkare. Delta i riskbedömning.

Verksamhetschef / Avdelningschef ansvar är att

- Minimera risken för smittspridning och vidta nödvändiga åtgärder vid byggarbete inom och utanför enheten.
- Kontaktuppgifter mellan chef och byggansvarig finns.
- Signalerar till byggansvarig om skyddsåtgärderna är bristfälliga.

Vid oklarheter och/eller vid behov av rådgivning är vårdhygien behjälpliga.

Ansvar för dokumentet – chefsläkare, driftsledning och Vårdhygien.

Dokumenthistorik

Författare Birgitta Lytsy

Revisionsdatum 2019-06-19, 2021-03-09 Johan Lugnegård chefsläkare, Birgitta Lytsy ÖL; översyn inför ett nytt godkännande datum. Ingen förändring har skett.

2022-06-16 Fredrik Idving, Thomas Collin. Nya rutiner. Driften gör en första bedömning vid planering av utomhusarbeten.

2022-10-14 Fredrik Idving: Enligt överenskommelse med Tomas Collin kompletterat bakgrund med att driften ska kontaktas om någon uppmärksammar ett pågående byggprojekt med uppenbar risk för patientsäkerheten

2023-09-07 Fredrik Idving, Oskar Sjögren. Revidering av avsnittet som berör vårdhygieniska risker vid byggarbete inomhus. Tillgänglighetsanpassad.

2024-06-24 Vilhelm Arvhult. Dokumentet har tillgänglighetsanpassats.

2024-11-08 Oskar Sjögren, Fredrik Idving: Lagt till en ny rubrik "fönsterputsning i vårdlokaler. Samt en ny punkt i skyddsåtgärder. Granskat av Eleonor Sundberg Serviceförvaltare Lokalvård, Serviceavdelning, Martin Åkerlind Inomhusmiljöspecialist, fastighetsavdelning